

A 2008. ÉVI CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZAT EREDMÉNYEI

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulattal közösen ez évben is meghirdette a Cholnoky Jenő Karszt- és Barlangkutató Pályázatot annak érdekében, hogy ösztönözze a Társulat keretén belül működő kutatócsoportok és személyek által 2007-ben végzett karsztológiai és speleológiai kutatások színvonalas dokumentálását, s ezáltal hozzájáruljon a minisztérium Barlang- és Földtani Osztálya által vezetett közhiteles barlangnyilvántartás és az ahhoz kapcsolódó adattár, illetve a forrás- és víznyelő-nyilvántartás fejlesztéséhez. A pályázat fedezetét a minisztérium és az érintett Nemzeti Park Igazgatóságok biztosították.

A pályázatra a megadott határidőig csoport kategóriában 4, egyéni kategóriában 8 pályamunka érkezett be, ez utóbbiak egyike azonban a pályázati kiírás feltételeinek nem felelt meg. A 11 értékelhető pályamunkát az 5 tagú bíráló bizottság (a MKBT képviselőjében dr. Leél-Össy Szabolcs elnök, továbbá Böröcsök Péter, Maucha László és Perényi Katalin; a KvVM képviselőjében Takácsné Bolner Katalin) a pályázati kiírásban megadott szempontok szerint pontozva, az alábbi döntéseket hozta:

CSOPORT KATEGÓRIA

I. díj – 300 000 Ft

Alba Regia Barlangkutató Csoport (88 pont)

A csoport Évkönyve a szokásos alapossággal, gyönyörű kiállításban készült el, ami mögött érzékelhetően óriási munka rejtőzik. Dicséretes állagvédelmi tevékenységük mellett külön kiemelendő a szerzőteagázó – a karsztgenetikára, morfológiára, vízkémiai mérésekre, klimatológiára, denevérmegfigyelésre és műszerfejlesztésre egyaránt kiterjedő – tudományos munka. Mindezek eredményei mintaszerűen dokumentáltak, nagyszámú digitális fényképpel és egyéb ábrával illusztrálva; s immár digitális formában hozzáférhetők az 1970/80-as években készített kataszteri anyagaik is. Ráadásul az évkönyv egésze élvezetes olvasmány. Hasonló eredményeket kívánunk a jövőre is, és még sok ilyen jelentést szeretnénk olvasni.

II. díj – 200 000–200 000 Ft

Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület (81 pont)

Az egyesület 2007. évi tevékenységét bemutató pályamunka gondos és gazdagon illusztrált kivitele már szintén hagyományosnak mondható. A földtani megfontolások alapján a Gilisztás-barlangban végzett feltáró munkájuk mecseki viszonylatban jelentős új szakasz megismerését eredményezte – kár, hogy annak térképe még nem készült el. További tudományos kutatásaik eredményeit csak a Trió-barlang radon- és klímavizsgálata esetében közlik; annál bőségesebb viszont az egyesület példamutató egyéb tevékenységének az ismertetése, amiből külön kiemelendő a szakmai ismeretterjesztés: a frissen felépült Mecsek Házában létrehozott „Barlangok világa” kiállítás és az Orfű térségében elhelyezett tájékoztató táblák.

MKBT Vulkánspeleológiai Kollektíva (79 pont)

Az évkönyv a szokásos magas színvonalon, vaskos kötetben mutatja be a kollektíva sokrétű tevékenységét, ami 2007-ben elsősorban a Keleti-Mátrára irányult. A kisebb feltáró és állagvédelmi munkák ismertetését, és a szintetizáló jellegű – a Mátra földtani felépítésével, a tafonikkal és a barlangbiológiai kutatások módszertanával foglalkozó – tudományos dolgozatokat követően, a 80 oldalnyi dokumentáci-

ős fejezetben 12 újabb nemkarsztos barlang mintaszerű feldolgozását találjuk; s a közösség lankadatlan aktivitásáról tanúskodnak a különféle hazai és nemzetközi rendezvényekről, publikációs és előadói tevékenységről szóló beszámolók is.

Pénzjutalom – 70 000 Ft

Pro Natura Karszt- és Barlangkutató Egyesület (59 pont)

Az egyesület 2007. évi jelentése a tőlük megszokottól szűkszavúbbra sikeredett. Ez a feltáró kutatások esetében láthatóan nem rajtuk múltott, az azonban már igen, hogy az egyetlen lezárult kutatásról (Rejtetzomboly, -11 m) sem készült térképi és fotodokumentáció. Tudományos munkájuk lényegében a 10 barlangban végzett téli denevérszámlálásra szorítkozik, dicséretes viszont, hogy az észlelt példányszámon kívül végre közlik az észlelés időpontját is; míg egyéb tevékenységeik közül itt a csoport által szervezett alapfokú tanfolyam emelhető ki.

A csoport kategória eredményeinek összesítése

	Összefoglalás 0-10 p.	Feltáró és állagvédelmi munka 0-25 p.	Tudo- mányos munka 0-25 p.	Doku- mentáció 0-25 p.	Egyéb tevé- kenység 0-15 p.	Összesen	Megjegyzés
Alba Regia Barlangkuta- tó Csoport	10	19	23	22	14	88	I. díj
Pro Natura Karszt- és Barlangkutató Egyesület	9	18	11	11	10	59	Pénzjutalom
Szegedi Karszt- és Bar- langkutató Egyesület	10	20	16	20	15	81	II. díj
Vulkánszpeleológiai Kollektíva	9	13	19	24	14	79	II. díj

EGYÉNI KATEGÓRIA

I. díj – 140 000–140 000 Ft

Hegedűs András: A barlangok felmérése c. szakdolgozata (83 pont)

A Berzsenyi Dániel Főiskolán készült igényes megjelenítésű, gazdagon illusztrált szakdolgozat a barlangok térképi ábrázolásának módszertanáról ad minden eddiginél átfogóbb képet, kiterjedve a víz alatti felmérésre és a technikai fejlődés kínálta legújabb lehetőségekre is – újszerű elemként a teljességre való törekvés mellett leginkább ezek értékelhetők. A téma feldolgozása során a szerző felhasználta saját gyakorlati tapasztalatait is, fogalmazásmódja és az irodalmi források hivatkozása szabatos. A dolgozat témaválasztásából adódóan önálló eredményeket nemigen tartalmaz, de remek összefoglaló munka minden, a barlangok térképezése iránt érdeklődő számára.

Domina Eszter: Öt hazai barlang rákfaunájának vizsgálata c. szakdolgozata (83 pont)

A pályamunka legalább két évtizede az első olyan dolgozat, ami barlangjaink gerinctelen faunájával foglalkozik. Az első része kiváló barlangonkénti összefoglaló az eddig publikált kutatási eredményekről; majd a szerző a Tapolcai-tavasbarlangban, a Molnár János-, a Baradla-, a Béke- és az Abaligeti-barlangban végzett mintavételek alapján azok kiskárk-faunáját vizsgálja, több, az adott barlangból még ismeretlen taxont mutatva ki. Sajnos a közölt fajlisták megfelelő tagolás hiányában a nem biológus olvasó számára nehezen áttekinthetők, a fotóanyag kissé szegényes, és számos apró pontatlanság, elavult vagy téves adat lelhető fel az egyes barlangok ismertetésénél is.

III. díj – 70 000–70 000 Ft

Dobos Tímea–Kovács Zsolt–Sűrű Péter: Régi elképzelés, új felfedezés – láthatáron a Speizi–Szepesi–Láner-barlangrendszer c. előadása (73 pont)

A kutatókat régóta foglalkoztató téma felvetésének aktualitását a Speizi-barlangban 2007 nyarán történt új feltárás szolgáltatja, amellyel – elméletileg – kézzelfogható közelségbe került a Szepesi–Láner-barlangrendszerrel történő összeköttetés. Az előző Szakmai Napokon elhangzott előadás a rendelkezésre álló idővel arányos, tömör összefoglaló a kutatási előzményekről, valamint az összefüggést alátámasztó felmérési adatokról, közzétani, üledék-földtani és morfológiai megfigyelések eredményeiről. Kár, hogy az újonnan felfedezett szakaszt csak az áttekintő térképek és pár közepes minőségű fotó szemléltetik.

Eszterhás István: A Szentkúti Betyár-barlang c. publikációja (72 pont)

A Karsztfeljövés konferencia-kötetben megjelent publikáció mindenre kiterjedően, kismonográfia jelleggel mutatja be a választott barlang földrajzi és földtani környezetét, feltárásának körülményeit és az ott végzett eddigi megfigyelések, vizsgálatok eredményeit. A szabatosan hivatkozott irodalom alapján azonban úgy tűnik, hogy saját korábbi munkáihoz, illetve a Vulkánszpelológiai Kollektíva évkönyveiben leírtakhoz képest újszerű adatokat nemigen tartalmaz; így jelentőségét elsősorban a rendkívüli alaposág és a már említett kismonográfia-jelleg adja.

Mozgás- és Élményterápiás Szakosztály cím nélküli tanulmánya (71 pont)

Bár a szakosztály 18 főből áll, tevékenységük jellegéből adódóan a sérült (gyengénlátó, vak, végtaghiányos, mozgássérült, értelmi fogyatékos) gyerekek barlangi túráztatását bemutató pályamunkájuk felépítése és tartalma a csoportos pályázatok bírálati szempontjainak nem felel – nem felelhet – meg. Így a Bíráló Bizottság a pályázatból azt a kis tanulmányt értékelte és díjazta, amelyben az általuk kidolgozott kérdőívre adott válaszok kiértékelésével próbálják meg önzetlen és példamutató tevékenységüket még hatékonyabbá tenni.

Pénzjutalom – 30 000 Ft

Berényi Üveges István: Ivóvízellátáshoz kapcsolódó karsztforrások és barlangok a Mecsekben c. előadása (54 pont)

A Víz Világnapja alkalmából tartott rendezvényen elhangzott előadás négy vízmű-forrás működésébe, történetébe és a hozzájuk kapcsolódó barlangok – azaz a Tettye-forrásbarlang, a Mánfai Kő-lyuk, az abaligeti Kispaplika és az Orfői Vízfő-barlang – feltárásába nyújt szép fényképekkel illusztrált betekintést. Újszerű adatokat azonban sem speleológiai, sem karszthidrológiai szempontból nem tartalmaz, így leginkább ismeretterjesztő munkaként értékelhető.

Könyvjutalom – 10 000 Ft

Lénárt László: 2007. évi szakmai előadások c. pályázata (43 pont)

A pályamunka 9 különböző rendezvényen tartott 10 powerpoint-előadás és 3 poszter ábraanyagát tartalmazza minden kísérszöveg nélkül, rendezvényenként iratkapoccsal összefűzött formában. A választott témák a címből megítélhetően – mint pl. a négy előadáson is tárgyalt 2006. évi miskolci karsztárvíz, vagy a recski és egerszalóki buborék-cseppkövek – alapvetően újszerűek, és alapos munkáról tanúskodik a nagy számú és jó minőségű illusztráció is; a kapcsolódó szakmai megállapítások és következtetések ismerete nélkül azonban azok szakszerűsége és az elért eredmények jelentősége sajnos nem bírálható el.

Az egyéni kategória eredményeinek összesítése

Pályázó	Pályázat címe	Témaválasztás újszerűsége 0-10 p.	Alaposság, szakszerűség 0-30 p.	Eredmények jelentősége 0-40 p.	Megjelenítés színvonala 0-20 p.	Összesen	Megjegyzés
Berényi Üveges István	Ivóvízellátáshoz kapcsolódó források és barlangok a Mecsekben	6	16	16	16	54	Pénzjutalom
Kovács Zsolt–Dobos Tímea–Sűrű Péter	Régi elképzelés, új felfedezés – láthatáron a Speizi–Szepesi–Láner-barlangrendszer	8	21	28	16	73	III. díj
Domina Eszter	Öt hazai barlang rákfaunájának vizsgálata	10	23	34	16	83	I. díj
Eszterhás István	A Szentkúti Betyár-barlang	7	23	23	19	72	III. díj
Hegedüs András	A barlangok felmérése	7	27	29	20	83	I. díj
Lénárt László	2007. évi szakmai előadások	8	14	12	9	43	Könyvjutalom
Mozgás- és Élményterápiás Szakosztály	Cholnoky pályázat	10	21	30	10	71	III. díj

Bíráló Bizottság